

Despre concepția Părintelui Arhimandrit Teofil Părăian cu privire la Părintele duhovnicesc și importanța acestuia în viața creștinului – Articol omagial și comemorativ, cu prilejul împlinirii, anul acesta, a trei ani de la nașterea sa în împărăția cea cerească și veșnică...

Înainte de a intra în subiectul propriu-zis vom susține că încă de la întemeierea credinței creștine ne străduim să ne cinstim și să ne omagiem eroii istoriei sau martirii credinței precum și personalitățile marcante, universale și naționale, care au amprentat istoria, veacurile și locurile cu activitatea, cu viața și cu învățăturile ori scrierile lor mult folositoare!...

Drept urmare, mi-am adus aminte pentru câteva momente, cuprins fiind de emoție, respect și venerație, (și) de *Preacuviosul Părinte Arhimandrit Teofil Părăian – duhovnicul măsătoririi „Sf. Constantin Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus, județul Brașov*, acum, la împlinirea a trei ani de la momentul nașterii sale în viața cea cerească, eveniment ce s-a petrecut în ziua de joi – 29 octombrie anul 2009, la Spitalul Militar din municipiul Cluj-Napoca. După o suferință de câteva luni, timp în care a fost internat la mai multe spitale din București, Deva, Brașov și Cluj-Napoca, *Părintele Arhimandrit Teofil Părăian* s-a mutat din această viață la venerabila vârstă de 80 de ani, pe care i-a împlinit în anul 2009 la data de 3 martie. Totodată și în timpul slujbei prohodirii și înmormântării sale, care s-a desfășurat în ziua de sâmbătă – 31 octombrie anul 2009, la mănăstirea sa de metanie, mai sus menționată, unde se nevoia și ostenea în cele duhovnicești din anul 1953, sfântă slujbă la care am reușit să particip și eu alături de foarte mulți slujitori ai altarului bisericesc străbun și ai cinului călugăresc, precum și de mulți fii duhovnicești și ucenici, cunoscuți ori apropiați!...

Pentru a fi sincer, doresc să recunosc că, în iureșul acestor zile dintre moartea și înmormântarea sa, am constatat cu oarecare srângere de inimă, că nu este ușor să vorbești ori să scrii despre *Părintele Teofil*, mai ales pentru unul ca mine care l-am cunoscut de relativ puțină vreme, adică de numai 20 ani!... De ce? Pentru că *Părintele Arhimandrit Teofil Părăian* s-a conturat și s-a identificat în mintea și în inima mea, prin câteva trăsături și calități distincte: - în primul rând caracterul, onoarea și demnitatea părintelui; după aceea cultura teologică – duhovnicească și nu numai, cu care a fost înzestrat datorită muncii și tenacității prea cuvioșiei sale; luciditatea și spiritul său critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă spiritul de disciplină, în primul rând cu el însuși, de rigoare academică, doctrinară, liturgică și canonică revelată cu fiecare slujire a sa ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte coerent și elevat în diferite împrejurări și cu diferite ocazii; comportamentul, felul său de a fi și de a se raporta la semenii săi, la fiecare în parte într-un mod deosebit și unic, fiind foarte respectuos, accesibil și deschis, chiar natura, spiritual și, de ce nu, și cu acut simț al umorului, sănătos și autentic, toate acestea ducând la descoperirea în persoana sa a eticii bunului simț, pe care a cultivat-o de-a lungul întregii sale vieți și care astăzi o întâlnești tot mai rar!... *Părintele Teofil Părăian* a mai avut și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție și modestie ieșite din comun, care mi-au inspirat foarte multă încredere, confort sufletească și dragoste față de valorile perene ale spiritualității și culturii noastre autentice!... Totodată, sfînția sa a fost unul dintre cei mai luminoși și mai învățați călugări ai noștri, duhovnic aspru cu păcatul dar mereu blînd cu păcătosul, plin de harul

păcii și al bucuriei. Chiar dacă avea și unele păreri pe care nu i le puteam împărtăși, l-am apreciat mereu pentru felul în care știa să-și argumenteze opiniile și să și le spună simplu și învăluindu-le în bunătate, spre a nu răni.

Și, totodată sfinția sa realiza faptul că păstorul duhovnicesc trebuie să arate în toate bună-rânduială. Fiindcă în bună-cuviință stau toate chipurile unei purtări frumoase. Păstorul duhovnicesc își păzește buna cuviință în relațiile sale când: - nu își neglijează îndatoririle sfinte și apostolia sa; - când își amintește că trebuie să fie, oriunde și oricând, un model creștin, când vorbește și când tace; - când se conformează el însuși responsabilităților care decurg din grija pentru conștiința turmei sale. Păstorul duhovnicesc care nu (se) neglijează și își amintește cele ce se cuvin lui, aflându-se într-o adunare, nicidecum nu se va lepăda caracterul cuviincios, fiindcă acesta este cu neputință de îndepărtat de la el, deoarece nu îi îngăduie aceasta însăși vrednicia preotească, care este nedespărțită de cuvioșie. Chipul preotesc de neschimbat îl constrânge pe preot să se armonizeze cu multă luare aminte și atenție cu relațiile din obștea lui și să își facă aceste relații cu multă prevedere. Mai întâi și mai presus de toate, se armonizează caracterului sfânt ce i se impune. Trebuie să nu se arate în adunări fără vreo pricină impusă de slujirea lui, ori să le caute pe acestea cu tot dinadinsul, sau să se facă plăcut acestora. Trebuie să își facă relațiile cu mulă chibzuință și după o îndelungă și atentă cercetare a petrecerii și caracterului și a cugetului persoanelor cu care urmează să aibă relații. Dacă acestea sunt în așa fel încât prietenia și relația cu ele să îi aducă lui cinste și bun renume, atunci poate să se împrietenească și să intre în relație cu ele. Dar dacă, dimpotrivă, reputația acestora nu este bună ori sunt socotite de o moralitate îndoielnică, sau de un cuget stricat, sau de o petrecere și viețuire rău famate, atunci prietenia față de acestea și relația cu ele cu cât este mai apropiată, cu atât este mai vătămătoare și mai insultătoare. Aceasta ne învață pe noi Sfântul Apostol Pavel când zice: „Nu vă înșelați, căci vorbirile rele strică obiceiurile bune”¹. Asemenea relații îl vatămă foarte mult mai ales pe preot, fiindcă, în împreună-petrecerea cu persoanele prost văzute din punct de vedere moral, pe nesimțite, se depărtează cuvioșia lui și este prădată puțin câte puțin bogăția bunei-cuviințe preotești, și la urmă se va afla și el gol de toată cinstea și respectul din parte celor păstoriți de el. Despre acest preot se poate spune, în chip foarte potrivit, cuvântul profetului Osea: „Și alții au mâncat puterea lui, iar el nu a știut”². Prin urmare prietenia și filiația duhovnicească se constituie a fi un criteriu indispensabil în vederea realizării și desăvârșirii unei relații duhovnicești, bazată pe încredere, deschidere și dragoste reciprocă, ziditoare și mult folositoare!...

Vocea profetică a Bisericii și a Părintelui duhovnicesc din Ea, se aude în istorie, căci nu se concepe ca, propovăduind adevărul să nu mustri păcatul, curățindu-l și îndepărtându-l prin baia celui de-al doilea botez, adică prin lacrimile pocăinței. Glasul ei este aidoma cuvintelor scripturii: „Iată Eu stau la ușă și bat”... Chemarea ei și a duhovnicului numai în ea sau din interiorul ei, se îndreaptă către toți, și face acest lucru din ziua Cincizecimii, de-a lungul spațiului pământesc, traversând toate vicisitudinile istoriei. Glasul ei străbate veacurile, căci mărturisirea credinței creștine îi aparține doar Ei, în acest fel ajungându-se la o relație simfonică dintre Biserica luptătoare și cea triumfătoare.

¹ I Cor. 15, 33

² Os. 7, 9

Trecând puțin, într-un alt registru al acestui material, vom susține că înainte de a săvârși Sfânta Taină a Spovedaniei, Duhovnicul trebuie să se pregătească „cel puțin atât cât se pregătește pentru slujba Sfintei Liturghii și pentru predică” sau chiar mai mult decât atât. Spovedania este Taina dumnezeiască în care lucrează harul divin curățător al sufletului, prin mărturisirea păcatelor cu sinceritate și pocăință, în fața lui Hristos, prin mijlocirea duhovnicului, lucrare ce întărește hotărârea de îndreptare și deschide omului calea mântuirii. După Sfântul Ioan Damaschin: „Pocăința este întoarcerea, prin asceză și osteneală, de la starea cea contra naturii la starea naturală și de la diavol la Dumnezeu”.

Cunoaștem cu toții adevărul că Taina Mărturisirii a instituit-o Mântuitorul nostru după Învierea Sa din morți, când a dat ucenicilor Săi puterea de a lega și dezlega păcatele oamenilor, suflând asupra lor, ca act văzut și zicându-le: „Luați Duh Sfânt; căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23), căci pentru a ne putea apropia de Pomul Vieții, de Sfânta Euharistie, nu putem rămâne „goi”, precum Adam cel ce păcătuiase, ci trebuie să ne îmbrăcăm în haina curată a harului pe care Dumnezeu îl revarsă în Biserica Sa. Fiecare credincios redobândește haina curată a Sfântului Botez prin Taina Sfintei Spovedanii, numită de Sfinții Părinți „al doilea botez” sau „botezul lacrimilor”.

Așadar, „duhovnicia este o lucrare de mare importanță în misiunea pastorală a Bisericii, o lucrare a Duhului Sfânt de purificare și întărire sufletească și o adevărată artă de conducere pe calea mântuirii, realizată prin persoane de vocație, anume instituite. De aceea, ea poate fi considerată ca o adevărată „instituție”, atât prin valoarea și importanța sa, cât și prin permanenta ei necesitate. Ca atare, „pentru Sfinții Părinți, duhovnicul este „omul duhului”, căruia i s-a încredințat „toată puterea cerească”, este omul „ce nu mai viețuiește după trup, ci este purtat de Duhul lui Dumnezeu și e fiu al lui Dumnezeu și a ajuns asemenea chipului Fiului lui Dumnezeu”. Printre altele și, dincolo de „paternitatea sa spirituală” ce are două sensuri: - acela de „părinte” și acela de „bătrân – avvă”, care avea ucenici, responsabilitățile părintelui duhovnicesc sunt: acceptarea și asumarea delicatei meniri de părinte spiritual, rugăciunea continuă pentru fiii săi duhovnicești, iubirea dezinteresată a acestora și purtarea sarcinilor acestora, în duhul iubirii lui Iisus Hristos. În altă ordine de idei, „lucrarea sacramentală care se săvârșește în Biserică are și latura sa tămăduitoare. Lucrarea preotului duhovnic se completează și cu cea de mijlocitor în tămăduirea sufletească, putând fi numit cu un tehnic modern: „psihoterapeut”. Termenul acesta este pus în ghilimele pentru a nu reduce sau limita lucrarea duhovnicescă, care este „sinergie”. Părintele duhovnicesc „îl ajută pe credincios să treacă de la stadiul de „chip” al lui Dumnezeu la cel al „asemănării” cu Dumnezeu. Călăuzindu-l spre îndumnezeire, îl călăuzește de fapt spre vindecare – căci îndumnezeirea este vindecare”. Deci, „viața duhovnicescă pentru toți creștinii, clerici și mireni este hotărâtor influențată de legătura lor cu duhovnicul. În situația actuală a Bisericii și pentru folosul credincioșilor, preotul paroh poate și trebuie să fie un bun duhovnic” (p. 13 din cartea Sf. Ier. Nectarie de Eghina). În acest fel, „valoarea și rolul Tainei Spovedaniei în Biserica Ortodoxă se află în strânsă legătură cu importanța Sfintelor Taine în viața Bisericii și a credincioșilor, cu caracterul hristologic și eclesiologic al acestora, precum și cu „viața în Iisus Hristos” realizată prin Sfintele Taine, fiindcă Sfintele Taine reprezintă „poarta” și „calea” prin care viața lui Dumnezeu lucrează în creație, o izbăvește de păcat și de moarte, o face vie și o sfințește. Cincizecimea care a avut loc odinioară se împlinește mereu în sânul Bisericii, în Sfintele Taine, prin mijlocirea ierarhiei sfințitoare”

– potrivit afirmațiilor spicuite din această carte, la pagina 13. „Prin Sfintele Taine, după Sfântul Nicolae Cabasila, trecem prin toate câte a trecut Iisus Hristos, repetând sacramental drumul firii umane asumate de Iisus Hristos spre unirea deplină cu firea dumnezeiască”. Sfintele Taine aparțin Bisericii ca acte ale Capului ei, Iisus Hristos. „Aceasta înseamnă că pe cât de sacramentală este Biserica, pe atât de eclesiologice sunt Tainele” (p. 14) Viața duhovnicească este „viață în Iisus Hristos” și se realizează prin conștientizarea tot mai deplină a vieții sacramentale. Prin harul mântuitor pe care îl împărtășesc Sfintele Taine, ele ne nasc și ne întăresc în viața cea nouă în Iisus Hristos, unindu-ne tot mai desăvârșit cu El. Prin Sfintele Taine devenim fii ai trupului bisericesc, cu posibilitatea și șansa urcării noastre la Cer, ca fii ai împărăției. Mai precizăm faptul că Sfânta Taină a Spovedaniei în Biserica Ortodoxă poate fi prezentată din perspectivă dogmatică, scripturistică, precum și în lumina hotărârilor sinoadelor ecumenice și locale. Necesitatea acestei Sfinte Taine se impune datorită universalității păcatului (cf. Iac. 3,2), iar instituirea ei s-a făcut de Mântuitorul Iisus Hristos după învierea Sa din morți (Ioan 20, 22-23). Remarcăm faptul că în limbajul teologic ea apare sub mai multe denumiri – Pocăință, Mărturisire, Spovedanie, Căință – fiecare dintre ele punând în lumină unul sau altul dintre aspectele specifice ei. Mai reținem că puterea de a ierta păcatele a dat-o Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos Sfinților Apostoli și urmașilor acestora printr-un act cât se poate de probatoriu și de obiectiv. Ca urmaș al Sfinților Apostoli, episcopul are puterea și dreptul de a lega și dezlega păcatele oamenilor. Această putere el transmite și preoților care, prin hirotonie primesc în chip virtual puterea dezlegării păcatelor, dar dreptul de a o exercita în practică se acordă prin hirotesia întru duhovnic.

Așadar, Sfânta Taină a Spovedaniei are o profundă fundamentare scripturistică și patristică. Învățătura despre această Sfântă Taină este întărită și de hotărârile dogmatice și canonice ale Sinoadelor ecumenice și locale, precum și de canoanele Sfinților Părinți. Această Sfântă Taină în Biserica Ortodoxă (conform afirmațiilor autorului), are o deosebită semnificație liturgică și pastorală, constituind pentru preotul slujitor și duhovnic cel mai important mijloc de pastorație individuală sau personală, deci duhovnicul (adică părintele duhovnicesc) în scaunul mărturisirii este un fel de judecător, dar „nu ca să rostească sentințe, ci ca să aprecieze cu iubire pentru penitent (care este fiul duhovnicesc) și cu pricepere de medic sufletesc mijloacele potrivite pentru vindecarea lui” (p. 45).

Pentru credinciosul de azi, spovedania este o necesitate spirituală foarte evidentă. Ca persoană, omul nu este o ființă singuratică, ci este întotdeauna în relație cu Dumnezeu și cu semenii, și prin aceasta cu societatea, cu creația întreagă. Ontologic vorbind, omul este într-adevăr legat de Creator și de creatura Sa, chiar dacă nu are conștiința și cunoștința acestei relații. Înzestrat de Creator cu aspirația spre comuniune, omul simte nevoia să comunice și altuia viața sa interioară. A dialoga cu altul despre lucruri exterioare, nu-l mulțumește, ci simte dorința de a-și comunica gândurile, sentimentele, înclinațiile sau neputințele sale interioare. Acest fapt implică și un efort deosebit atunci când prin spovedanie se înțelege nu destăinuirea a ceea ce e bun în ființa sa, ci dimpotrivă, descoperirea a ceea ce este negativ, a ceea ce constituie piedică, deficiență, neputință sau izvor al unor fapte și gânduri rele” – potrivit afirmațiilor făcute de Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, care amintește și de faptul că: „două sunt ispitele care îl opresc pe creștin de la spovedanie. Este vorba de rușinea și teama că păcatele și slăbiciunile dezvăluite vor fi folosite ca motive de dispreț sau ca arme împotriva lui, de

către cel care le ascultă. Sfinții Părinți, foarte buni cunoscători ai luptelor duhovnicești ne previn spunându-ne că diavolul ne dă curaj și ia rușinea de la noi atunci când săvârșim păcatul, și aduce asupra noastră rușine și teamă, când dorim să ne spovedim. Cunoscând această perfidă strategie a celui rău, trebuie să alergăm cât mai repede la duhovnicul nostru ca să ne mărturisim. Numai procedând așa vom putea învinge rușinea și teama și vom progresa în viața duhovnicească”.

Responsabilitatea preotului-duhovnic (potrivit afirmațiilor făcute de către Sfântul Ioan Gură de Aur în „Tratatul său despre Preoție”), are în vedere mulțimea sufletelor ce nu pot fi prețuite în lumea aceasta. Turma cuvântătoare este atacată de dușmani de natură morală cum ar fi: „adulterul, necurătenia, nerușinarea, idolatria, înveninarea, vrășmășiile, certurile, mânia, clevetirile, murmurile, îngâmările, neînțelegerile și altele, toate numite faptele cărnii”. Însă există o mare deosebire între păstorul oilor și cel al oamenilor: oamenii nu pot fi nicidecum tratați cu aceeași autoritate cu care sunt tratate animalele. Preotul nu poate folosi violența nici în acel mod în care o pot face judecătorii laici. Așadar este nevoi de convingere, nu de constrângere. Trebuie păstrat și echilibrul între acrivie și iconomie în funcție de situația și de starea sufletească a credinciosului respectiv cu toate predispozițiile ei. Și aici, autorul acestei însemnate lucrări, face comparația cu recuperarea „oii pierdute”: omul rătăcit este mult mai mult greu de adus înapoi fără forță, ci numai prin sfaturi (2 Tim. II, 25; Tit. I, 9; Tim. IV, 20). Dacă vom pune față în față primele dintre faptele milosteniei trupești și sufletești, și anume: a sătura pe cel flămând, respectiv a îndrepta pe cel ce greșește, vedem de îndată superioritatea milosteniei sufletești (cap.10). Revenind la cele afirmate mai sus cu privire la dragostea față de păstoriți, se amintește că: „Prin aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți ucenicii Mei dacă vă veți iubi unul pe altul până la sacrificiul propriei vieți: căci cea mai mare dovadă de iubire este de a muri pentru cel pe care-l iubește cineva”. Sfântul Ioan Hrisostom compară, apoi, preoția creștină cu cea a lui Aaron. Diferența radicală constă în aceea că preoția creștină a fost instituită de Însuși Duhul Sfânt.

O altă deosebire decurge din jertfa adusă la altar de slujitor: preotul creștin oficiază jertfa cea fără de sânge în care prin pogorârea duhului Sfânt pâinea și vinul se prefac în chip tainic în Trupul și Sângele Mântuitorului. Comparația cu jertfa făcută de proorocul Ilie ne dă, iarăși, dimensiunea înfricoșată a preoției creștine (cap. 14). Desigur că sufletele omenești create nu pot să suporte vederea acestor minuni, drept care ele se petrec așa cum am arătat sub forma văzută și gustată a pâinii și a vinului. Să nu uităm, așadar, că minunea prefacerii din cadrul Sfintei Euharistii este cea mai mare de pe pământ!

Nu numai atât, dar preoților creștini li s-a dat o putere care covârșește toate faptele create, văzute și nevăzute: „Aceia ale căror păcate le veți ierta vor fi iertate; și pe ale căroră le veți ține vor fi ținute”. Acest lucru petrecându-se atât pe pământ cât și în ceruri preoții devin conlucrători în iconomia mântuirii cu Însuși Dumnezeu (1 Cor. III, 6-9; XV, 10; 2 Cor. VI, 1). Dacă adăugăm la aceste două taine (Spovedania și Împărtășania) și Taina Botezului - poarta de intrare în comuniunea cu Dumnezeu și cu Biserica Sa, vedem că puterea și răspunderea preoțească nu au asemănare nici în cer, nici pe pământ. Cât de puerile, ca să ne exprimăm cu prea multă blândețe, ne par prin comparație „minunile” OZN-iste și „puterile” paranormale cu care suntem asediați în mass media contemporană. Acestea pot avea aderență și succes numai la acei la care legătura cu Biserica, Tainele – deci Harul – învățătura și liturgia s-au diluat la extrem

prin fenomenul secularizării. Doar în condițiile acestea se poate explica și pierderea acelei facultăți esențiale dobândită în chip haric la Taina Mirungerii: - pentru a dobândi darul deosebirii duhurilor (diakrisis), discernământul ori dreapta socoteală. Aceasta s-a petrecut, desigur, în mod treptat pe parcursul ultimelor veacuri, și s-a datorat, în cea mai mare măsură, percepției distorsionate, de tip nestorian și augustinian, conform cărora cele cerești rămâneau tot mai mult „acolo și apoi”, oamenii gândind, din ce în ce mai mult, în sensul eshatonului iudaic de tip liniar-mesianic. Și astfel în locul contactului cu Împărăția și Tainele ei, acel eshaton adevărat creștin, care este un veșnic prezent s-a instaurat, gradual, acea percepție filozofică idealistă și abstractă, culminând cu necredința, agnosticismul și chiar ateismul de care am amintit, fie el de tip marxist, fie de tip new-age. Drept urmare, Păstorul Duhovnicesc trebuie să folosească îndeosebi arma rugăciunii, care-l ajută să unească neputința și nedesăvârșirea lui cu atotputernicia și binecuvântarea lui Dumnezeu³.

În altă ordine de idei, citindu-i datele sale biografice mă uit, cu multă admirație, la faptul că *Părintele Teofil* s-a născut la 3 martie anul 1929, într-o familie de plugari din satul Topârcea, din apropierea Sibiului, primind la botez numele de Ioan și fiind primul dintre cei patru frați. S-a născut fără vedere, motiv pentru care urmează cursurile unei școli primare pentru nevăzători la Cluj-Napoca, între anii 1935 – 1940. Își continuă cursurile la o școală de nevăzători la Timișoara, între anii 1942 – 1943, iar până în anul 1948 urmează tot la Timișoara cursurile liceale într-un liceu teoretic pentru văzători. În această perioadă îl cunoaște pe părintele Arsenie Boca de la care deprinde rugăciunea minții: „Doamne Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, rugăciune pe care continuă să o exerseze încă înainte de intra în monahism. Preocuparea pentru viața religioasă și pentru aprofundarea cunoștințelor teologice îl determină să urmeze cursurile Facultății de Teologie din Sibiu, între anii 1948 – 1952, iar la 1 aprilie anul 1953 ia hotărârea de a intra în obștea Mănăstirii Brâncoveanu din localitatea Sâmbăta de Sus, județul Brașov. După patru luni este călugărit în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului și primește numele de Teofil, cuvânt provenit din limba greacă ce se traduce cu „iubitor de Dumnezeu”. La șapte ani de la călugărie, tot de praznicul Adormirii Maicii Domnului, părintele Teofil este hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan, iar la 13 mai anul 1983, după 23 de ani de diaconie este hirotonit preot de către Mitropolitul Antonie Plămădeală. Tot atunci primește și hirotesirea într-un duhovnic. În anul 1986 *Părintele Teofil Părăian* este hirotesit protosinghel, iar în anul 1988 arhimandrit. Din anul 1992 părintele a început să răspundă invitațiilor din țară și să participe în aproape toate orașele importante din România la conferințe duhovnicești, de obicei în perioada Postului Mare sau în perioada Postului Crăciunului.

Preacuviosul Părinte Arhimandrit Teofil Părăian a fost un om al bucuriei, un om care și-a propus să înmulțească bucuria și credem că a reușit cu prisosință. Darul deosebit al părintelui Teofil de a vorbi și mai ales de a aprofunda cuvintele Scripturii și în special ale Noului Testament, preocuparea pentru cărțile fundamentale ale spiritualității ortodoxe, cum ar fi Patericul și Filocalia, dar și pentru textele liturgice cuprinse în cărțile de slujbă, l-au făcut să fie iubit și în același timp să fie un părinte duhovnicesc cu autoritate și discernământ. Căci echilibrul moral al preotului-duhovnic nu trebuie să se

³ Κωνσταντίνος Μουρατίδης, *Ποιμαντικά αρχαί και μέθοδοι εν τη ασκητική διδασκαλία του Μ. Βασιλείου*, p. 109.

clatine nici în fața laudelor nici în fața criticilor nemeritate pe care le primește de la credincioșii și, mai cu seamă, de la colegii săi (cap. 27, p. 159). Scopul prediciei nu este asemenea discursului electoral al politicianului populist, acela de a-și atrage simpatia și voturile ascultătorilor.

Prin sinceritatea, prin cultura sa duhovnicească, prin trăire dar mai ales printr-o neclintită voință în Mântuitorul Iisus Hristos, căci a voi și a face în Domnul Iisus Hristos au fost două daruri, îndelung lucrate și cultivate de către *Părintele Teofil Părăian*. Și acest lucru pentru că păstorul spiritual, ca să poată să-l ajute esențial pe fiul său duhovnicesc și să-și împlinească misiunea sa ultimă trebuie să dispună de calități religioase, morale și raționale eminente, dăruit prin asceză slujirii lui⁴. Reprezentarea Domnului de către preot sau păstor în timpul exercițiului slujirii sale aduce ca rezultat asumarea din partea lui a responsabilităților celor mai mari, ce impun mobilizarea tuturor puterilor și a capacităților lui pentru realizarea deplinătății virtuților, prin urmarea lui Iisus Hristos „după măsura întrupării”⁵. Astfel, preotul ar putea să devină „modelul credincioșilor” și „Evanghelie vie”, propovăduind prin personalitatea lui⁶ caracterul izbăvitor și mântuitor al vieții în Iisus Hristos și oferindu-se pe sine însuși ca dovadă și cheazășie că poruncile lui Iisus Hristos se pot înfăptui, împlini și desăvârși cu adevărat⁷.

Într-o altă ordine de idei, *Părintele Arhimandrit Teofil Părăian* a primit cu multă dragoste pe foarte mulți tineri la sfat, încurajându-i și ajutându-i pe mulți dintre studenții teologi să se pregătească pentru apărarea și promovarea credinței ortodoxe în anii grei ai dictaturii comuniste. A fost în același timp un bun păstrător al Tradiției și un păstor receptiv la noile probleme apărute în societate. Era elegant și ordonat, ospitalier și erudit. Un preot distins al cultului ortodox și un om al culturii înțelepte, un slujitor al Bisericii și al poporului român.

Știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu *Părintele Teofil* a fost un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăcelilor cu marii filozofi ai vremii antice precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc că avem tendința, capcana ori ispita de a-i uita foarte repede pe acești oameni, sporiți duhovnicește și îmbunătățiți din punct de vedere moral, pe aceste personalități ale culturii și spiritualității noastre, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă, cu toate că ar trebui să ne aducem aminte „de mai marii noștri”!...

Alături de mentorii săi duhovnicești: Arsenie Boca, Serafim Popescu, Veniamin Tohăneanu ori mitropoliții: Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală, *Avva Teofil* a fost darul lui Dumnezeu, om al bucuriei, bătrân frumos, duhovnic odihnitor de oameni, echilibrat, realist, cu zâmbetul mereu pe chip, *Părintele Arhimandrit Teofil Părăian* a fost un om împlinit, un om fericit. Nevăzător, dar luminat, om al rugăciunii, *Părintele Teofil* și-a întemeiat viața pe credință și cultură. Totodată, *Părintele Teofil* a fost și rămâne un reper luminos și sigur, o persoană care a întrupat concret bucuria și certitudinea credinței, un propovăduitor al credinței lucrătoare prin iubire. A fost un ziditor de suflete și a renăscut pe mulți la viața duhovnicească în Iisus Hristos și în Biserică prin predicile, conferințele sau îndrumările sfinției sale. A plecat din

⁴ Sf. Vasile cel Mare, *Regulile vieții monahale* 22, PG 13, 1409 a.

⁵ *Extensiunea termenilor*, 43, PG 31, 1028 b c.

⁶ Χρυσόστομος Γιάλουργς, *Εισήγηση στο Β' Ιερατικό Συνέδριο των κληρικών*, Αθήνα, 1961, p. 33.

⁷ Cf. *Extensiunea termenilor*, 43, PG 31, 1028 b.

această viață cu nădejdea că Domnul nostru Iisus Hristos îl va primi în Împărăția Sa alături de Maica Domnului și de toți sfinții, pentru că toată viața și-a închinat-o slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor. Prin mutarea la cele veșnice, *Părintele Teofil Părăian* ne lasă aici o moștenire impresionantă întrupată în viața sa, în cuvintele sfinției sale, în cărțile, în înregistrările cu predicile, conferințele sau interviurile realizate în ultimii 20 de ani în toată țara.

Am vorbit, acum și aici, despre acest mare Părinte al Ortodoxiei noastre, pe care noi nu-l numim sfânt, căci ne temem de asta. Dar pentru noi aceste persoane ori personalități duhovnicești au fost ca niște sfinți. Așa i-am simțit, așa i-am perceput. Fiindcă i-am văzut împlinind sub ochii noștri Evanghelia, pentru că ne-au învățat creștinismul practic prin exemplul personal: au flămânzit ei ca să sature pe cei flămânzi, au privegheat ei ca să se odihnească cei osteniți, au pătimit ei ca să ia mângăiere cei întristați, s-au sacrificat ei ca să trăiască ceilalți. Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe *Părintele Teofil Părăian* - cel care a ajuns acum alături de marii săi îndrumători, slujitori și înaintași, iar pentru rugăciunile lui să ne miluiască și să ne mântuiască și pe noi toți. Amin

Acum, în încheiere voi susține că eu personal, mă simt foarte împlinit și onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și (de) a-l cunoaște pe *Preacuviosul Părinte Arhimandrit Teofil Părăian – mare personalitate a culturii și spiritualității noastre monahale românești, autentice și mărturisitoare din aceste răzvrătite vremuri*, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vredniciilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Însă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Așadar, cei alungați din turnurile babilonice pot bate la porțile cetății noului Ierusalim – cel bisericesc și ceresc ce „nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul” (Apoc. 21, 23). Această personalitate duhovnicească și benucuvântată, cu alte cuvinte, este una de referință în cadrul Bisericii și spiritualității noastre autentice, care ar trebui să fie cunoscută, recunoscută și apreciată pentru totdeauna, de către toți cei ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!...

***Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!
Veșnică să-i fie pomenirea! Amin!***

***Cu aleasă prețuire și multă recunoștință,
Drd. Stelian Gomboș***